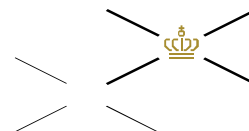

FORSVARSMINISTERIET
MINISTRY OF DEFENCE

FM talepapir
Samråd Y & Z den 25. august 2017 kl. 09.30-11.00

[Samrådsspørgsmål Y

Ministeren bedes redegøre for de formodede overgreb på tilbageholdte på Al Asad basen i Irak og herunder oplyse, hvad de danske styrker konkret har foretaget sig for at få undersøgt sagen. Desuden hvorvidt man fra dansk side har rejst sagen over for Counter Terrorism Service eller andre ansvarlige irakere med henblik på at få sagerne undersøgt til bunds. Endvidere hvilke beviser Danmark i givet fald har fået for, at der ikke foregår overgreb i CTSs fængsel på Asad-basen.

Samrådsspørgsmål Z

Ministeren bedes redegøre for, hvilken rolle ministeren og Forsvarsministeriet har spillet i behandlingen af sagen om de formodede overgreb på tilbageholdte på Al Asad basen i Irak; herunder hvorvidt der ligger politiske overvejelser bag beslutningen om ikke at undersøge sagen nærmere.]

Tak.

Med udvalgets tilslutning vil jeg tillade mig at besvare de to samrådsspørgsmål samlet.

Lad mig indledningsvis understrege, at regeringen lægger afgørende vægt på overholdelse af krigens love og menneskerettighederne. Også når det handler om den internationale koalitions samarbejde med irakiske sikkerhedsstyrker i kampen mod ISIL.

Som jeg har sagt ved flere tidligere lejligheder – og senest på det åbne samråd her i Udvalget den 13. juni – så ser både regeringen og den amerikansk-ledede koalition med stor alvor på enhver

mistanke eller beskyldning om overgreb på civile eller frihedsberøvede personer begået af irakiske sikkerhedsstyrker.

Vi har en klar forventning om, at den irakiske regering undersøger beskyldninger om overgreb, så der i videst muligt omfang skabes klarhed omkring kendsgerningerne og så eventuelt ansvarlige retforfølges.

Det er ikke mindst vigtigt i forhold til bestræbelserne på at komme ISIL til livs i Irak og for at fjerne grobunden for terrororganisationens muligheder for at praktisere sin barbariske og middelalderlige styreform.

Den irakiske regerings og sikkerhedsstyrkernes legitimitet er afgørende for den langsigtede bekæmpelse af ekstremisme i Irak.

Spørgsmålet om irakiske sikkerhedsstyrkers overholdelse af krigens love og menneskerettighederne indgår derfor i den løbende dialog, som koalitionen har med de irakiske myndigheder.

Det gælder politisk såvel som på ledende embedsmandsniveau, ligesom man i de militære samarbejdsrelationer vedholdende har fokus på forholdet.

Som eksempel kan jeg nævne, at undervisning i krigens love indgår i den uddannelse, som de danske soldater forestår af irakiske sikkerhedsstyrker på Al Asad-luftbasen i Irak.

Der altså tale om en indsats, der omfatter dialog på politisk og militærstrategisk niveau samt praktiske initiativer i felten.

Initiativer, der vel at mærke specifikt sigter på at forbedre de irakiske sikkerhedsstyrkers generelle viden om og forståelse for krigens love og menneskerettighederne.

-∞-

Dagens samrådsspørgsmål omhandler en sag, som er omtalt i en serie nyhedsartikler bragt af Dagbladet Information i slutningen af juni 2017.

Først og fremmest vil jeg gerne minde om, at jeg allerede på mødet i Det Udenrigspolitiske Nævn den 4. maj 2017 orienterede medlemmerne af Nævnet om den konkrete sag.

I min orientering indgik bl.a. de tiltag, som Forsvaret på baggrund af hændelserne i april iværksatte for at afklare, hvorvidt der på daværende tidspunkt forelå en begrundet mistanke om, at fysisk afstraffelse af frihedsberøvede fandt sted på Al Asad-luftbasen.

Ved samme lejlighed oplyste jeg endvidere Nævnet om, hvad der i sidste ende og efter nærmere undersøgelse førte til Forsvarets konklusion om, at der samlet set ikke var grundlag for at tro, at overgreb på frihedsberøvede skulle være begået af irakiske sikkerhedsstyrker på Al Asad-luftbasen.

Vi er meget bevidste om, at risikoen fortsat er til stede, og følger derfor – i det omfang vi har mulighed for det – situationen.

For så vidt angår sagens forløb og spørgsmålet om Forsvarets håndtering kan jeg oplyse, at de to hændelser fandt sted på Al Asad-luftbasen henholdsvis den 9. og 16. april 2017.

I begge tilfælde rapporterede det danske styrkebidrag – som de skal - om hændelserne ad kommandovejen til Værnsfælles Forsvarskommando, der efterfølgende underrettede Forsvarsministeriet.

På baggrund af rapporteringerne besluttede Forsvaret at iværksætte en undersøgelse med henblik på at afdække, om der var hold i oplysningerne.

Parallelt hermed var Forsvarsministeriet og Værnsfælles Forsvarskommando i løbende dialog om sagen bl.a. mhp. at få skabt klarhed omkring de faktiske forhold.

Jeg vil naturligvis besvare samrådsspørgsmålene så fyldestgørende som muligt, men der er forhold omkring de to hændelser, der er klassificerede, og som jeg derfor ikke har mulighed for at videregive til Udvalget på et åbent samråd, herunder navnlig af hensyn til danske styrkers operationssikkerhed og samarbejdet med allierede partnere.

Samtidig er der en grænse for, hvor detaljeret jeg vil kunne gennemgå sagen - af den simple årsag, at der kan være enkelte facetter, som jeg og Forsvaret simpelthen ikke er vidende om.

Om den første hændelse den 9. april kan jeg oplyse, at der er tale om, at det danske styrkebidrag fik information, der gav indtryk af, at der skulle eksistere en irakisk tilbageholdelsesfacilitet med kapacitet til et større antal personer, og hvor de frihedsberøvede angiveligt blev udsat for fysisk afstraffelse. Jeg skal derfor for en god ordens skyld oplyse, at Forsvaret i indeværende uge er kommet i besiddelse af lignende oplysninger.

Det skal dog bemærkes, at informationerne ikke indeholder angivelse af facilitetens geografiske placering - hverken

oplysningerne fra april eller de nye oplysninger. Hvorvidt der er tale om Al Asad-luftbasen eller et andet sted i Irak, fremgik ikke eksplicit af den pågældende information.

Om den anden hændelse, der altså fandt sted den 16. april 2017, kan jeg oplyse, at den bygger på danske soldaters iagttagelse af irakiske sikkerhedsstyrkers transport af et mindre antal frihedsberøvede personer på en ladvogn på Al Asad-luftbasen.

I den forbindelse registrerede de danske soldater, at de frihedsberøvede personer havde bind for øjnene og var påført håndjern, ligesom det blev konstateret, at en af de frihedsberøvede havde en blodplet på sin skjorte.

Efterfølgende opsøgte de danske soldater det irakiske bevogtningspersonel på stedet for at forhøre sig om deres kendskab til lignende transport af frihedsberøvede.

Under disse samtaler gav det irakiske bevogtningspersonel over for de danske soldater udtryk for, at transport af frihedsberøvede personer ud og ind af basen fandt sted med jævne mellemrum.

I samme forbindelse tilkendegav to irakiske bevogtnings soldater, at de formodede, at frihedsberøvede personer blev udsat for

fysisk afstraffelse under afhøring forestået af irakiske sikkerhedsstyrker.

De danske soldaters vurdering var, at der for begge irakiske soldaters vedkommende var tale om generaliserende udsagn. Ifølge Forsvarets oplysninger gav ingen af de to irakiske soldater udtryk for selv at have overværet overgreb på frihedsberøvede personer på Al Asad-luftbasen.

Det korte tidsrum mellem de to hændelser affødte selvsagt en usikkerhed omkring forholdene på Al Asad-luftbasen.

En usikkerhed, som vi fra dansk side altså fra starten af var opmærksom på, hvilket medførte, at der blev iværksat en række opfølgende tiltag.

Som led i den opfølgende undersøgelse drøftede Forsvaret sagen med relevante koalitions partnere både på Al Asad-luftbasen og ved koalitionens forskellige militære hovedkvarterer.

Ingen af de pågældende koalitions partnere gav i den forbindelse udtryk for at have kendskab til, at fysisk afstraffelse af frihedsberøvede finder sted på Al Asad-luftbasen.

På dansk foranledning rejste man fra amerikansk side sagen over for to af de ansvarlige irakiske generaler på Al Asad basen. Begge generaler gav ifølge Forsvarets oplysninger udtryk for, at de ikke kendte til, at frihedsberøvede personer i irakisk varetægt på Al Asad-luftbasen blev udsat for fysisk afstraffelse.

I undersøgelsesarbejdet blev det endvidere konstateret, at de oplysninger, der gav anledning til mistanken om en irakisk tilbageholdelsesfacilitet med kapacitet til et større antal personer, på afgørende punkter afviger fra de faktiske forhold, der gør sig gældende på Al Asad-luftbasen.

Jeg kan her nævne, at der ifølge Forsvarets oplysninger er to irakiske tilbageholdelsesfaciliteter på basen. Disse faciliteter har koalitions partnere ved tidligere lejligheder besigtiget, og der har efter det oplyste ikke været tegn på, at fysisk afstraffelse har fundet sted.

Endvidere kan nævnes, at ingen af disse faciliteter har en kapacitet, der vurderes at muliggøre frihedsberøvelse af et større antal personer, som mistanken lagde op til.

At der med jævne mellemrum i irakisk varetægt transporteres tilbageholdte personer ind og ud af Al Asad-luftbasen er helt naturligt.

Lad mig i den forbindelse minde om, at Al Asad-luftbasen befinder sig i Anbar-provinsen. Et område, hvor ISIL fortsat har fodfæste og indædt kæmper for at fastholde grebet om specielt grænseområdet mellem Irak og Syrien og langs Eufrat-floden.

Der pågår aktuelt heftige kampe mellem irakiske sikkerhedsstyrker og ISIL i området, hvorfor det ikke er overraskende, at de irakiske sikkerhedsstyrker – i takt med at de gør fremskridt i kampene – frihedsberøver ISIL-krigere eller personer mistænkt for at støtte ISIL.

Efter at have afvejet de supplerende oplysninger, konkluderede Værnsfælles Forsvarskommando, at der samlet set ikke var grundlag for at antage, at en irakisk enhed har anvendt fysisk afstraffelse som led i afhøringer af frihedsberøvede på Al Asad-luftbasen.

En konklusion, der for mig at se ikke er grund til at anfægte, givet de omstændigheder og det forløb, som jeg netop har redegjort for.

Sammenfattende er jeg af den overbevisning, at Forsvaret – lige fra den enkelte soldat i den spidse ende til de hjemlige myndigheder – i den konkrete sag har handlet korrekt og gjort,

hvad der under de foreliggende vilkår er muligt i forsøget på at kaste lys på sagen og dermed afklare den mistanke, der opstod.

Når dét er sagt, så synes jeg samtidig, at det er vigtigt at understrege, at der er grænser for, hvad vores soldater på Al Asad-luftbasen har af handlemuligheder.

Vi må ikke glemme, at vores soldater er i Irak dels på invitation fra den irakiske regering, dels med det specifikke formål at bidrage til den internationale koalitions kamp mod ISIL i Irak og Syrien.

Forsvaret følger naturligvis udviklingen på Al Asad-luftbasen tæt, og skulle der på et senere tidspunkt opstå en lignende mistanke, vil forholdet selvsagt også blive nærmere undersøgt.

Til sidst vil jeg endnu en gang gerne understrege, at vi fra dansk side så vidt muligt undersøger enhver mistanke om brud på krigens love og/eller overtrædelse af menneskerettighederne, som danske soldater måtte få kendskab til.

Lige fra begyndelsen af den internationale kamp mod ISIL har vi bl.a. været klar over, at der i visse dele af det irakiske sikkerhedsapparat er problemer med overholdelse af krigens love og menneskerettighederne.

En omstændighed, der naturligvis ikke er acceptabel, og som vi på ingen måde skal se igennem fingre med.

Skal det lykkes at få endelig bugt med ISIL og den fanatisme og forskruede tankegang, som terrororganisationen repræsenterer, er det centralt, at den irakiske befolkning kan have tillid til, at landets sikkerhedsstyrker optræder korrekt og på en måde, der medvirker til at skabe rammerne for et trygt, stabilt og levedygtigt samfund for alle irakere uanset deres religiøse, etniske eller stammemæssige tilhørsforhold.

Og lige netop derfor er overholdelse af krigens love og menneskeretighederne et spørgsmål, som regeringen løbende adresserer og følger op på både på bilateral basis med Irak og i de politiske drøftelser blandt medlemmerne af koalitionen til bekæmpelse af ISIL.

Det afslutter min besvarelse af samrådsspørgsmål Y og Z.

Tak.